

Om het behoud van de havik

Door D. J. Gussinklo

Bericht nr. 42 van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, afd. Ornithologie

In de jaren tussen 1945 en 1958 was het aantal broedparen van de havik in Nederland naar schatting gemiddeld 125 paar per jaar. Daarna werd een sterke achteruitgang van het aantal broedparen geconstateerd.

In 1959/60 was het aantal paren naar schatting ongeveer 80 en in 1963 zouden nog slechts 20 paar in ons land gebroed hebben.

In de winter 1963/64 werd een veertigtal, voornamelijk uit Duitsland afkomstige, haviken in ons land uitgezet.

Daarnaast werd door de Directie Faunabeheer een premie van f 100,— beschikbaar gesteld voor de terreinbeheerders bij wie door een paar haviken jongen werd grootgebracht.

Vanaf 1964 is er jaarlijks

een landelijke enquête gehouden door drs. M. F. I. J. Bijleveld. Deze is hiermee gestopt wegens vertrek naar het buitenland en met ingang van 1972 wordt zijn werk 'om het behoud van de havik' door mij voortgezet. Bij de in het broedseizoen van dit jaar gehouden enquête bleek het volgende.

Van de 20 in 1971 bekende territoria werden er 7 in 1972 niet meer gemeld. Van deze 7 brachten vorig jaar 3 broedsels uitvliegende jongen op en mislukten er 4. Naast de 13 territoria van 1971, die opnieuw waren bezet, werden dit jaar op 16 andere plaatsen broedgevallen geconstateerd, zodat er totaal dus 29 broedgevallen van de havik in Nederland bekend zijn.

Jonge havik ('takkelling')

Foto: A. B. Wigman

De nieuwe vestigingen werden alle gevonden in de gebieden waar dit jaar intensiever op stootvogels is gelet. De conclusie hieruit ligt voor de hand. Naarmate je in staat bent om de gebieden die hiervoor in aanmerking komen intensiever te bekijken, zul je waarschijnlijk constateren dat het werkelijke aantal broedparen van de havik hoger is dan uit de enquête's van 1964 t/m 1971 blijkt. Er ontglipt heel gemakkelijk een broedgeval aan de aandacht, hetgeen natuurlijk ook goid voor de waarnemers die 80 paren in 1959/60 constateerden.

De havik bevindt zich in ons land nog steeds in een uiterst precaire situatie. De stijging van het aantal broedgevallen houdt niet zonder meer een verbetering van de stand van de havik in, omdat maar in enkele gevallen bekend is of de nieuwe vondsten er vorige jaren nog niet waren. Hoewel we nog niet optimistisch kunnen zijn over het aantal broedparen, kunnen we dit (althans voor dit jaar) wel zijn over het percentage geslaagde broedsels. Dit was sinds 1964 ieder jaar zo rond de 50% (mededeling Bijleveld). Dit jaar hebben echter 22 van de 29 broedsels volgroeide jongen opgeleverd, hetgeen neerkomt op ruim 75%. Dit is een belangrijke sprong in de goede richting. Laten we hopen dat het zo blijft. Een zelfde stijging heet zich dit jaar voorgedaan in een bepaald gebied in Duitsland volgens een persoonlijke mededeling van Opdam.

Er zijn territoria in ons land waar jaar op jaar jonge haviken uitvliegen. Ook zijn er waar het praktisch ieder jaar misgaat. Vooral deze laatste zijn extra aandacht waard. We zullen nauwkeurig alle factoren moeten bestuderen die een rol kunnen spelen bij het al of niet slagen van een broedgeval. Ons doel is een verdere achteruitgang van de stand van de havik te voorkomen en, als het kan, door het nemen van de juiste maatregelen te bewerkstelligen dat dit waardevolle element van onze fauna terugkeert naar de gebieden waaruit het in de achter ons liggende jaren is verdwenen.

De havik is nu in ons land een zeldzame vogel. Mede door die zeldzaamheid spreekt deze soort meer tot de verbeelding dan andere soorten met een 'kromme' snavel. Hierdoor wordt er door tal van natuurliefhebbers naar hem uitgekeken en wordt er in het voorjaar naar zijn horst gezocht. Wanneer dit eenmaal is gevonden, blijkt er een schier onbedwingbare drang te zijn om het gebeuren rond het horst te fotograferen of te filmen. Dit is een uitermate riskante zaak, vooral als een en het zelfde horst door verschillende personen en/of groepen onafhankelijk van elkaar wordt bezocht, hetgeen ieder jaar in een aantal gebieden weer gebeurt.

Hoewel dit op zichzelf erg onsympathiek moge klinken, willen wij er dan ook met zeer veel nadruk op wijzen, dat het van het grootste belang is niet alleen de plaats van het horst, maar ook het voorkomen van de havik in een bepaald gebied zelf zoveel mogelijk geheim te houden. Dit om, in het belang van de havik, een zo groot mogelijke rust te garanderen. Met een publikatie als deze zullen wij jaarlijks alle geïnteresseerden op de hoogte houden van het wel en wee van de havik.

- D. J. Gussinklo, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Afd. Ornithologie, Kemperbergerweg 11, Arnhem.

LITTERATUUR:

- Bijleveld, M. F. I. J. (1966):** Om het behoud van de havik. De Levende Natuur 69, p. 73-79.
- Roeth, J. en M. F. Mörzer Bruyns (1964):** Birds of prey and owls in the Netherlands. Report on the ICBP Working Conference on Birds of prey and owls, 1964.
- Sijper, H. J. (1963):** De havik als broedvogel in Nederland. Het Vogeljaar 11, p. 81-88.